



‘Ga aan de slag met autochtoon plantgoed’

Eigenaar Laxsjon Plants wil bredere beweging zien

De GLTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen en de Coöperatieve Vereniging Treeport Zundert sporen kwekers aan om meer gebruik te maken van autochtoon plantmateriaal. De overheid eist namelijk bij steeds meer projecten dat er planten met een herkomstcertificaat gebruikt worden. 'Kwekers, grijp je kans', zo luidt de oproep van Henk Huijsman, voorzitter van de LTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen en eigenaar van Laxsjon Plants.

Auteur: Ralf Pijnenburg

Vorig jaar ondertekenden Boom en Heesterzaden Bedrijven (BoHeZa), de LTO Cultuurgroep Bos & Haagplantsoen, Staatsbosbeheer en Treeport Zundert het convenant 'Samenwerking hoogwaardig zaad & bosplantsoengebruik'. Dit convenant moet kwekers stimuleren om met autochtoon plantmateriaal aan de slag te gaan. Huijsman schat in dat slechts zo'n tien procent van alle kwekers met autochtoon plantmateriaal werkt en zou een bredere beweging willen zien. Met autochtone zaden kun je alle kanten op, weet hij.

'Dus koop in elk geval zaden met herkomstpapieren. Dan weet je bijvoorbeeld dat de planten op het juiste moment uitlopen. Een meidoorn uit Italië groeit weliswaar sneller, maar staat daarom ook twee weken eerder in het blad. Is er vervolgens nachtvorst in het voorjaar, dan bevriest juist die plant als eerste. Zaad importeren is dus lang niet altijd een goede keuze als het plantmateriaal voor binnenlandse projecten bestemd is. Daarnaast eist de overheid bij veel projecten dat er autochtoon plantmateriaal en/of plantmateriaal met een herkomst van de Nederlandse Rassenlijst gebruikt wordt.'

Beperkt aanbod

Veel kwekers kunnen hun producten nu nog exporteren zonder herkomstpapieren. Ook in het buitenland eist men echter steeds meer een lokale herkomst en/of een herkomst die op de Europese Rassenlijst staat. Een ander probleem is dat autochtone zaden zeer prijzig zijn en het lastig is om aan voldoende zaden te komen. Huijsman: 'Het aanbod van een aantal soorten is beperkt, doordat er te weinig autochtone opstanden zijn waar men rendabel kan oogsten.

Het kan ook zijn dat oogsten niet is toegestaan door de grondeigenaar; denk aan een provinciaal landschap of een natuurmonument. Op zulke plaatsen zijn bessen of zaden voor vogels en andere dieren bestemd.'

Dit betekent dat er zogenaamde knelpuntsoorten zijn met weinig beschikbaarheid, ook in verband met weersomstandigheden tijdens de vruchtzetting en/of oogstperiode. Knelpuntsoorten zijn bijvoorbeeld hazelaar en zomerlinde. 'Van andere soorten, zoals *Castanea* en *Ulmus laevis*, zijn er juist weer ruim voldoende met een autochtone en bosbouwkundige herkomst', aldus Huijsman. 'Sommige soorten zijn er dus in overvloed, andere soorten weer te weinig. Tien jaar geleden kwam je niet van autochtone planten af omdat ze te duur waren en de vraag enorm achterbleef. Nu is de vraag groot. Vanwege de doelstellingen in de Bossenstrategie, maar ook omdat duurzaam inkopen hoog op de politieke agenda staat.'

In de praktijk blijkt dat het nogal veel tijd kost voordat de juiste gronden voor autochtone planten beschikbaar komen. Tegenwoordig zijn autochtone bomen en struiken voornamelijk nog te vinden in oude bossen, houtwallen, holle wegen en beekoevers. 'Vanwege het behoud van biodiversiteit en natuur mag je niet overal autochtone zaden oogsten', legt Huijsman uit. 'Denk aan sommige provinciale landschappen waar je mooie opstanden zou kunnen creëren. Samen met de LTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen en Treeport Zundert willen we de druk op organisaties zoals Natuurmonumenten opvoeren om meer mogelijkheden te creëren.'

Beschikbaarheid

Staatsbosbeheer is de grootste aanbieder van autochtoon zaad. Veel overheidsinstellingen zijn daarom in de veronderstelling dat ze autochtoon plantmateriaal alleen bij Staatsbosbeheer kunnen aanschaffen. Ten onrechte, beweert Huijsman. 'Bij een vijftal leveranciers, zoals Laxsjon Plants, zijn de planten gewoon beschikbaar. Dus gemeenten, die ons overigens steeds beter weten te vinden, zouden wat beter marktonderzoek kunnen doen. Informeer bijvoorbeeld eens bij Naktuinbouw naar het beschikbare autochtone plantmateriaal. Vaak komt men dan bij ons uit of bij de paar andere grotere aanbieders van autochtoon plantmateriaal.'

Het aanbod van Laxsjon Plants bestaat voor 30 tot 40 procent uit autochtoon plantmateriaal, zoals meidoorn, zwarte els, lijsterbes, fladderiep, duindoorn, kardinaalsmuts, Gelderse roos en zoete kers. Huijsman: 'We hebben een goede naam opgebouwd, waardoor ook grotere handelsbedrijven hun planten bij ons bestellen. Maar het zou wel goed zijn als niet alleen wij als grotere speler de markt bedienen.'

Zaadoogst

De eigenaar van Laxsjon Plants verwacht dat het aanbod van autochtoon plantmateriaal de komende tijd gaat toenemen. 'We moeten nu maximaal inzetten op zaadoogst', zegt hij. 'Luuk Aarts, een student van de Hogeschool Van Hall Larenstein, doet momenteel bij ons onderzoek naar manieren om de zaadoogst op te schalen. Bijvoorbeeld door meer coördinatie bij autochtone opstanden of door meer inzet van mensen. De kosten van het zaad moeten echter wel beheersbaar blijven, willen we andere kwekers over de streep trekken.'

Stagiair Aarts opereert onder de vlag van LTO. Huijsman is zeer benieuwd naar de uitkomsten van zijn afstudeerproject, die in het voorjaar bekend worden. Volgens Aarts tonen meerdere onderzoeken uit het verleden al aan dat selectie van de juiste herkomst invloed heeft op het slagingspercentage en de opbrengst van een aanplant. 'De planten kunnen wat duurder zijn, maar in veel gevallen werd die investering ruim terugverdiend met het hogere slagingspercentage. Daarnaast leverden opstanden met een zorgvuldig gekozen bosbouwkundige herkomst bij verkoop van de planten aanzienlijk meer op. Wanneer dit bekend wordt bij uitvoerende partijen, zou de vraag naar een bepaalde herkomst verder kunnen toenemen.'

Huijsman meldt tot slot dat hij verwacht dat er snel meer autochtone zaden beschikbaar komen. 'Zeker zolang de Bossenstrategie blijft draaien. Dus ik zou tegen alle kwekers willen zeggen: grijp je kans.'



BE SOCIAL
Scan, lees & deel!